

Міністерство внутрішніх справ України
Львівський державний університет внутрішніх справ
Центр післядипломної освіти, дистанційного та заочного навчання

Кафедра кримінального процесу та криміналістики

КЕЙС
заняття на тему
«Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами»

Підвищення кваліфікації (короткострокове)
Слідчі - 12

Інформація про викладача:
к.ю.н., доцент
Інна СІЧКОВСЬКА
0671115377

Тема «Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами»

Годин на тему – 4
Занять – 2 (2 академічні години)

Навчальна мета: сформувати у слухачів знання організації взаємодії слідчих з оперативними підрозділами на початковому етапі розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів та під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Міжтематичні зв'язки: кримінальне право, кримінальний процес, криміналістика, негласні слідчі розшукові дії.

План лекції

1. Поняття, правова основа, сутність та завдання взаємодії слідчих з оперативними підрозділами на стадії досудового розслідування.
2. Умови, форми та межі взаємодії.
3. Завдання оперативного підрозділу в процесі взаємодії зі слідчими на початковому етапі розслідуванні тяжких та особливо тяжких злочинів.
4. Організаційно-тактичні форми взаємодії оперативних підрозділів зі слідчими під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

1. Поняття, правова основа, сутність та завдання взаємодії слідчих з оперативними підрозділами на стадії досудового розслідування.

Під взаємодією під час проведення досудового розслідування слід розуміти організаційну форму діяльності двох і більше осіб, яка спільно узгоджена та регламентована законами й іншими відомчими нормативно–правовими актами і спрямована на досягнення завдань конкретного кримінального провадження.

Основний зміст взаємодії полягає в тому, що вона надає змогу підвищити рівень інформаційного забезпечення, з'ясувати причини та умови порушень, а також скоротити обсяги перевірок, забезпечуючи високий рівень результативності. Отже, у цілому слід зауважити, що значення взаємодії органів під час досудового розслідування полягає у забезпеченні цілеспрямованих і ефективних організаційних заходів (процесуальних і непроцесуальних), спрямованих на швидке, повне та неупереджене розслідування і вирішення справи по суті.

Відповідно до Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами НП України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Наказ МВС України від 7 липня 2017 р. № 575.

Основним завданням взаємодії підрозділів органів Національної поліції України з іншими структурними підрозділами апарату центрального органу управління поліцією, міжрегіональними територіальними органами

Національної поліції та їх територіальними (відокремленими) підрозділами, територіальними органами поліції та їх територіальними (відокремленими) підрозділами (далі - органи та підрозділи поліції) є запобігання кримінальним правопорушенням, їх виявлення та розслідування, притягнення до встановленої законодавством відповідальності осіб, які їх учинили, відшкодування завданої кримінальними правопорушеннями шкоди, відновлення порушених прав та інтересів фізичних і юридичних осіб.

Взаємодія органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами поліції відбувається на основі Конституції України, Кримінального кодексу (далі - КК) України, Кримінального процесуального кодексу (далі - КПК) України, Закону України «Про Національну поліцію», інших актів законодавства України з питань організації взаємодії між органами та підрозділами поліції в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні.

Основними принципами взаємодії є:

- 1) швидке, повне та неупереджене розслідування кримінальних правопорушень;
- 2) самостійність слідчого в процесуальній діяльності, втручання в яку осіб, що не мають на те законних повноважень, забороняється;
- 3) оптимальне використання наявних можливостей органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції України у запобіганні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень;
- 4) дотримання загальних засад кримінального провадження;
- 5) забезпечення нерозголошення даних досудового розслідування.

2. Умови, форми та межі взаємодії.

Взаємодія між слідчим та оперативними підрозділами НП здійснюється в різних організаційних формах. Основними з них є:

1. *Обмін інформацією.* Ця основна форма взаємодії, створює реальні основи для розслідування кримінальних проваджень. Своєчасне надходження інформації взаємодіючим сторонам має вирішальне значення для успіху заходів, що проводяться, і слідчих дій.

Обмін інформацією між підрозділами відбувається по-різному: вона може бути передана письмово, усно або безпосереднім ознайомленням з документами, що цікавлять, і предметами. Інформація може бути також передана в копії документа, довідки, меморандуму та ін.

2. *Спільне обговорення думок, пропозицій, висновків за матеріалами кримінального провадження і з питань взаємодії.* Для вироблення єдиної думки з того чи іншого питання, як правило, вдаються до спільного обговорення ситуації, що склалася у кримінальному провадженні. При цьому добиваються взаєморозуміння і узгодженості дій, уточнюють питання про межі використання інформації і можливої тактики зашифровування джерел її отримання, уточнюють обов'язки кожного учасника слідчої дії або негласної слідчої (розшукової) дії.

3. *Спільне планування.* Дана форма взаємодії заснована на повній поінформованості один одного про матеріали, що є у своїх підрозділах. У процесі спільного планування кожна зі сторін знайомиться з інформацією і на цій ос-

нові відпрацьовують план слідчих дій, визначають шляхи, засоби і способи їх реалізації, погоджують час і місце спільних дій тощо.

4. *Спільна участь у проведенні окремих слідчих (розшукових) дій.* Така необхідність найчастіше виникає при проведенні огляду місця події, обшуку, та ін. Це дає можливість більш кваліфіковано виконувати слідчі дії заходи, своєчасно отримувати інформацію, яка цікавить, про осіб, що здійснили кримінальне правопорушення, і відповідним чином на неї реагувати, а також скорочувати терміни їх проведення.

Традиційно виділяють дві форми взаємодії:

Перша форма взаємодії – процесуальна (нормативно – правова) – спрямована на реалізацію процесуальних правовідносин, що виникають, розвиваються та припиняються між слідчим і оперативними підрозділами НП щодо реалізації ними своїх повноважень;

Друга форма взаємодії – непроцесуальна, яка має доволі різноманітні види, що, як правило, передбачено та визначається внутрішньовідомчими нормативно–правовими актами і є частково формами адміністративного управління та не регламентуються КПК України. Ця форма взаємодії стосується питань:

- погодження при плануванні спільних слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій;
- координації проведення слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій; – консультації;
- спільного аналізу причин і умов, що сприяють вчиненню кримінального правопорушення; – спільної узгодженої діяльності у складі СОГ;
- спільного використання техніки, засобів зв'язку і транспорту, що мають у своєму розпорядженні працівники підрозділу НП;
- спільні виїзди в інші міста, райони для виконання комплексу слідчих (розшукових) дій, та інших заходів;
- обмін інформацією та спільне обговорення матеріалів кримінального провадження.

Законність і ефективність взаємодії слідчого та оперативних підрозділів НП при розслідуванні кримінальних правопорушень забезпечується не тільки дотриманням кримінально-процесуальних норм, які безпосередньо регламентують відносини взаємодії, але і виконанням низки умов, що впливають з інших норм закону, що регулюють діяльність суб'єктів взаємодії.

Цими умовами є:

1. *Здійснення взаємодії у межах, наданих їм законом повноважень.* Це означає, що слідчий не вправі доручати і вимагати від працівників інших підрозділів виконання дій, що виходять за межі їх компетенції чи дій, здійснення яких законом віднесено до повноважень слідчого.

Слідчий не може вимагати виконання дій методами та засобами, не передбаченими Законом, а також завжди зобов'язаний враховувати фактичну можливість здійснення дій, що доручаються, наявними в розпорядженні оперативного підрозділу НП засобами.

Діяльність оперативного підрозділу НП, як і слідчого, здійснюється в межах визначеної території. Територіальна ознака є одним з елементів компетенції і не може не братися до уваги при організації взаємодії.

2. Неприпустимість розголошення при взаємодії відомостей про засоби і методи роботи підрозділів і даних первинних матеріалів про кримінальне правопорушення, встановлених у процесі проведення досудового слідства.

Методи і засоби роботи підрозділів НП не можуть розголошуватися, оскільки вони призначаються для багаторазового використання. Їхнє розголошення утруднило б виявлення вчинених і тих кримінальних правопорушень, що готуються, поінформованість про методи і засоби могли б бути враховані іншими правопорушниками при вчиненні аналогічних кримінальних правопорушень.

3. Незалежність підрозділів у виборі засобів та методів, застосовуваних при здійсненні заходів у процесі взаємодії.

Так, слідчий не може вимагати виконання його завдання тільки визначеним способом або з використанням зазначеного їм засобу. Це не виключає спільного обговорення результатів цієї діяльності, визначення її значення для подальшого ходу досудового слідства.

4. Інші умови взаємодії.

Іншими умовами, які забезпечують успішну взаємодію, є: підготовка необхідних науково-технічних засобів для здійснення спільної діяльності та своєчасне прибуття слідчого та оперативних працівників НП на місце провадження слідчих або інших заходів; підтримування кожним із взаємодіючих суб'єктів у ході здійснюваних заходів атмосфери взаємодопомоги та взаємовиручки; комунікабельна поведінка взаємодіючих суб'єктів; суперництво, конкуренція, спрямованість до лідерства; взаєморозуміння між учасниками; уміння кожного з них перемагати психологічні перешкоди, що виникають, недоречне почуття сорому через відсутність певних знань або вмінь тощо.

3. Завдання оперативного підрозділу в процесі взаємодії зі слідчими на початковому етапі розслідуванні тяжких та особливо тяжких злочинів.

Проведення оперативно-розшукових заходів (далі – ОРЗ), як правило, обмежують або порушують права та свободи людини, тому з урахуванням норм чинного КПК України було внесено зміни й до відповідних нпа, які їх регламентують. Одним з таких нпа став Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність», у якому зазначено, що для проведення ОРД необхідним є заведення ОРС, однією з підстав чого є наявність інформації про злочини, що готуються або осіб, які готують вчинення злочину. Проте новацією є не підстави заведення ОРС та формально закріплені можливості проводити за наявності такої справи ОРД, а те, що на відміну від попереднього законодавства в 3 Розділі Інструкції закріплена обов'язкова взаємодія оперативного працівника зі слідчим під час збирання матеріалів у межах заведеної ОРС. Такі новації викликають певні побоювання, оскільки відповідно до чинного КПК України слідчим органу Національної поліції підслідні досить значний перелік злочинів передбачених КК України і цілком логічним є те, що

закріплення за кожною ОРС, заведеною за наявності інформації щодо особи, яка готує вчинення злочину, суттєво збільшує навантаження на слідчі підрозділи та значно розширює коло осіб, поінформованих про факт заведення ОРС та осіб, щодо яких відбувається оперативна розробка. Відповідно до п. 3.1 Інструкції, вищезазначений вид взаємодії відбувається з метою забезпечення методичного супроводження реалізації матеріалів ОРС та надання практичної допомоги оперативному підрозділу. Порядок організації взаємодії при направленні оперативним підрозділом матеріалів за результатами оперативно-розшукової діяльності до слідчого підрозділу передбачений в 3 Розділі Інструкції який полягає в наступному:

- 1) звернення начальника оперативного підрозділу до начальника слідчого підрозділу. Таке звернення відбувається у кожному разі заведення оперативним підрозділом ОРС щодо осіб, стосовно яких є дані про участь у підготовці до вчинення злочину, підслідного слідчим органу Національної поліції з метою закріплення за такою ОРС слідчого;
- 2) визначення начальником слідчого підрозділу слідчого для закріплення його за конкретною ОРС;
- 3) надання начальником оперативного підрозділу слідчому матеріалів ОРС. Це відбувається з дотриманням режиму таємності для вивчення та надання в разі потреби рекомендацій щодо фіксації додаткових фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, які засвідчують наявність в їх діях ознак злочину;
- 4) розгляд матеріалів ОРС під час оперативної наради, яка відбувається за участю начальників оперативного, слідчого підрозділів та працівників, які брали участь у їх підготовці, для визначення повноти зібраних матеріалів та наявності підстав для реєстрації в ЄРДР.
- 5) одночасно з розглядом матеріалів на оперативній нараді розробляється план заходів з реалізації матеріалів ОРС, який затверджується начальниками слідчого та оперативного підрозділів. До такого плану можуть бути включені ОРЗ, перелік яких хоч і не визначений в окремій нормі Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», але ними можуть бути дії, які уповноважені вчиняти оперативні працівники відповідно до ст. 8 вищезазначеного Закону.
- 6) передання матеріалів ОРС до слідчого підрозділу для здійснення досудового розслідування. Це відбувається у разі визначення повноти зібраних матеріалів та наявності підстав для реєстрації в ЄРДР. При отриманні оперативних працівником під час здійснення ОРД фактичних даних щодо причетності осіб до вчинення злочину, відповідальність за який передбачена КК України, останній відповідно до ч. 3 ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали до відповідного органу досудового розслідування. На підставі аналізу наукових праць з проблем ОРД, такими матеріалами слід визнавати матеріально фіксовані джерела, що виникають у процесі здійснення ОРЗ, які містять відомості (інформацію) про

ознаки злочину, причетних до нього осіб, а також інші дані, що сприяють його розкриттю. Ними можуть бути: а) документи (їх копії), які відповідно до мети та завдань ОРД складені чи отримані уповноваженими на це особами у передбачений законом та відомчими нпа спосіб і зафіксовані у визначеній ними формі на будь-яких матеріальних носіях (паперових, аудіо-, фото-, відеоплівках, магнітних дисках тощо), які відображають фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, передбачені КК України, про їх джерела та інші обставини, що сприяють викриттю цих протиправних діянь, хід отримання даних про них; б) будь-які предмети, рідини, гази (їх копії, макети, зразки), властивості, якості й стан яких об'єктивно пов'язані зі злочинною діяльністю, які були знаряддям злочину й зберегли на собі його сліди чи були об'єктом злочинних дій розроблюваних осіб, гроші й цінності, нажиті злочинним шляхом, та всі інші матеріальні об'єкти, що можуть бути засобами виявлення злочину, встановлення фактичних обставин злочинної діяльності й виявлення осіб, які до неї причетні; які можуть бути використані як підстави для початку здійснення кримінального провадження. Водночас, законодавство надає можливість не відразу передавати зібрані матеріали. Так, відповідно до Інструкції, у разі встановлення під час проведення ОРЗ фактичних даних, що свідчать про ознаки злочину в діяннях окремих осіб та груп, але якщо їх припинення може негативно вплинути на результати кримінального провадження, начальник оперативного підрозділу інформує про це начальника слідчого підрозділу, і лише після закінчення їх проведення матеріали ОРС виносяться на розгляд оперативної наради для розроблення спільних заходів з їх реалізації.

7) внесення слідчим відомостей до ЄРДР. Це відбувається після того як слідчий органу досудового розслідування отримав відомості про кримінальне правопорушення.

4. Організаційно-тактичні форми взаємодії оперативних підрозділів зі слідчими під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Відповідно до ч.1 ст. 246 КПК України негласні слідчі (розшукові) дії – це різновид слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню, за винятком випадків, передбачених КПК.

Враховуючи специфіку негласних слідчих (розшукових) дій, їх проведення потребує ретельної підготовки. Така специфіка проявляється у тому, що про факт проведення негласної слідчої (розшукової) дії не повідомляється особа, у відношенні якої вона проводиться; проведення НСРД у відношенні особи означає обмеження її прав щодо оскарження НСРД відразу ж після проведення, заявляти клопотання про повторне її проведення, заявляти відводи і таке інше; повідомлення осіб, щодо яких проводилася НСРД може бути здійснено лише згідно ст. 253 КПК України; методи (тобто систематизована сукупність дій, які потрібно здійснити для проведення негласної слідчої (розшукової)

дії) проведення негласної слідчої (розшукової) дії не підлягають розголошенню.

Для успішного проведення НСРД слідчий повинен чітко визначити, які саме фактичні дані він зможе віднайти за допомогою НСРД, а також визначитись які засоби, передбачені законодавством, йому необхідно застосувати у конкретному випадку проведення НСРД. Належне та результативне проведення НСРД неможливе без попереднього планування їх проведення. Це пояснюється тим, що для проведення більшості НСРД необхідно використовувати спеціальні засоби, та (або) навички та вміння службових осіб оперативних підрозділів щодо задіяння спеціальних засобів, або ж виконання ними певних оперативних дій. Організація взаємодії під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій витікає з регламентації відповідної діяльності у законодавстві. Відповідно до ст.40 КПК України слідчий уповноважений про водити негласні слідчі (розшукові) дії (далі НСРД) так і доручати їх проведення оперативним підрозділам тощо.

Відповідно до норм КПК України більшість НСРД можуть бути проведені лише за ухвалою слідчого судді. За постановою слідчого, яка погоджується з керівником органу досудового розслідування проводиться лише одна НСРД передбачена ст. 272 (виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації). За постановою прокурора проводиться НСРД передбачена ст. 271 (контроль за вчиненням злочину). Проведення НСРД як правило здійснюється із залученням працівників оперативних підрозділів, оскільки їх проведення потребує навичок здійснення оперативно-розшукової діяльності. Враховуючи це, для якісного проведення НСРД, вони проводяться у взаємодії слідчого з працівниками оперативних підрозділів. Нормами КПК України передбачено лише один вид взаємодії слідчого і оперативного працівника, і цим видом є виконання доручень. Норми КПК України не надають слідчому повноваження давати вказівки оперативному підрозділу, надання вказівок є винятковим правом прокурора та суду. Обов'язок оперативних підрозділів виконувати доручення слідчого витікає з ч.3 ст.41 КПК України, ст.7 ЗУ «Про оперативно-розшукову діяльність».

Для забезпечення належної взаємодії між слідчим та працівниками оперативних підрозділів може бути створена слідчо-оперативна група (далі – СОГ). Утворення СОГ здійснюється за наказом начальника територіального органу внутрішніх справ, погодженого з начальником слідчого підрозділу. При цьому керівником СОГ є слідчий, який визначений начальником слідчого підрозділу здійснювати досудове розслідування кримінального правопорушення.

Слідчий може проводити негласні слідчі (розшукові) дії самостійно, спільно з уповноваженими оперативними підрозділами, залучати до їх проведення інших осіб, а також доручати їх проведення уповноваженим оперативним підрозділам (п. 6 ст. 246 КПК України). Слідчий, прокурор надсилає доручення керівнику органу, під

юрисдикцією якого знаходиться місце вчинення кримінального правопорушення і у складі якого знаходяться орган розслідування та/або оперативні підрозділи, уповноважені на проведення негласних слідчих (розшукових) дій (ст. 246 КПК України). Залежно від злочину, який розслідується, та статусу особи, щодо якої проводиться негласна слідча (розшукова) дія, інших чинників слідчий, за погодженням з керівником органу досудового розслідування відповідного рівня, може доручати проведення негласної слідчої (розшукової) дії керівнику іншого правоохоронного органу, у тому числі того, під юрисдикцією якого не знаходиться місце вчинення кримінального правопорушення, з обґрунтуванням такої необхідності. У випадку, коли матеріали оперативно-розшукової діяльності були використані як приводи та підстави для початку досудового розслідування, доручення на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, як правило, надається оперативному підрозділу, який виявив злочин, але враховуються його повноваження. До доручення слідчого, прокурора додається ухвала слідчого судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії чи постанови слідчого, прокурора про проведення негласної слідчої (розшукової) дії.

Доручення складається у двох примірниках на офіційному бланку органу досудового розслідування чи прокуратури відповідного рівня. Доручення повинно бути мотивованим, містити інформацію, яка необхідна для його виконання, чітко поставлене завдання, що підлягає вирішенню, строки його виконання, визначати конкретного прокурора, якому слід направляти матеріали в порядку, передбаченому ст. 252 Кримінального процесуального кодексу України. Оперативний підрозділ не має права передоручати виконання доручення іншим оперативним підрозділам. У дорученні також може визначатись порядок взаємодії між слідчим, прокурором і уповноваженим оперативним підрозділом, а також терміни складання протоколів про хід і результати проведеної негласної слідчої (розшукової) дії або її проміжного етапу. Керівник органу відповідно до відомчих нормативно-правових актів визначає виконавця – оперативний підрозділ (оперативні підрозділи).

Протокол про хід і результати проведеної негласної слідчої (розшукової) дії (або її етапів) складається слідчим, якщо вона проводиться за його безпосередньої участі, в інших випадках – уповноваженим працівником оперативного підрозділу, і повинен відповідати загальним правилам фіксації кримінального провадження. Періодичність складання протоколів залежить від виду негласної слідчої (розшукової) дії, терміну її проведення (одномоментно чи упродовж часу), від доручення слідчого, прокурора, але в будь-якому випадку безпосередньо після отримання фактичних даних, які можуть використовуватись як докази для встановлення місця перебування особи, що розшукується, про кожний випадок огляду, виїмки, дослідження матеріалів про результати негласної слідчої дії тощо. Кожний протокол про результати проведеної негласної слідчої (розшукової) дії з додатками не пізніше 24 годин після його складання передається прокурору,

який здійснює нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва. Якщо в результаті проведення негласної слідчої (розшукової) дії виявлено ознаки кримінального правопорушення, яке не розслідується в даному кримінальному провадженні, слідчим або уповноваженим оперативним підрозділом невідкладно складається протокол, що не пізніше 24 годин з моменту виявлення ознак зазначеного кримінального правопорушення надається прокурору, який здійснює нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва. Прокурор, який здійснює процесуальне керівництво, за необхідності дає вказівку режимно-секретному органу (далі – РСО) ознайомити слідчого з протоколом та додатками про результати негласної слідчої (розшукової) дії.

Конкретний виконавець щодо складання протоколу про проведення негласної слідчої (розшукової) дії визначається керівником уповноваженого оперативного підрозділу, який проводив такі дії на підставі доручення слідчого, прокурора.

У разі залучення до проведення негласної слідчої (розшукової) дії декількох оперативних підрозділів складання протоколу покладається на підрозділ, визначений керівником органу як основний. До протоколу долучаються додатки, якими можуть бути: спеціально виготовлені копії, зразки об'єктів, речей і документів, письмові пояснення спеціалістів, які брали участь у проведенні відповідної дії, стенограма, аудіо-, відеозаписи, фототаблиці, схеми, зліпки, носії комп'ютерної інформації та інші матеріали, які пояснюють зміст протоколу. Додатки до протоколу мають бути належним чином виготовлені, упаковані з метою надійного збереження, а також засвідчені підписами осіб, які виконували негласну слідчу (розшукову) дію (ст. 105 КПК України). Фіксація результатів негласної слідчої (розшукової) дії повинна здійснюватись таким чином, щоб завжди була можливість експертним шляхом встановити достовірність цих результатів. Співробітниками (працівниками) оперативних підрозділів – виконавцями негласних слідчих (розшукових) дій – мають бути вжиті необхідні заходи щодо забезпечення збереження і цілісності одержаних матеріалів (захист від несанкціонованого втручання, деформації, розмагнічування, знебарвлення, стирання тощо) у період до передачі їх прокурору. У разі здійснення заходів безпеки щодо співробітників оперативних підрозділів, які проводили негласні слідчі (розшукові) дії або залучались до їх проведення, відомості про цих осіб у протоколі зазначаються із забезпеченням конфіденційності в порядку, визначеному законодавством. Прокурор або слідчий за його вказівкою досліджує отриману в ході проведення негласних слідчих (розшукових) дій інформацію. У разі необхідності залучається спеціаліст (ст.ст. 36, 266 КПК України). Спеціаліст, який бере участь у дослідженні матеріалів про результати проведення негласної слідчої (розшукової) дії і, таким чином, отримує доступ до державної таємниці (ст. 27 Закону України "Про державну таємницю"), повинен мати допуск до державної таємниці відповідної форми. Як спеціаліст може бути запрошений співробітник

(працівник) органу, якому слідчим доручено проведення негласної слідчої (розшукової) дії, що володіє спеціальними знаннями та навиками застосування технічних або інших засобів і може надавати консультації слідчому, прокурору в ході дослідження матеріалів про результати проведення негласної слідчої (розшукової) дії. При виявленні відомостей, що мають значення для досудового розслідування і судового розгляду, слідчий негайно складає протокол, у якому відтворює відповідну частину інформації (ст. 266 КПК). У разі відсутності відомостей, що мають значення для досудового розслідування і судового розгляду, слідчий також про це складає протокол.

Контрольні питання:

- 1. Організаційно-тактичні форми взаємодії слідчих з оперативними підрозділами на початковому етапі розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів.*
- 2. Оперативний працівник та слідчий як суб'єкти взаємодії.*
- 3. Взаємодія оперативних підрозділів зі слідчими у разі надходження заяв і повідомлень до органів Національної поліції про кримінальне правопорушення та реагування на них.*
- 4. Особливості взаємодії у разі направлення оперативним підрозділом матеріалів оперативно-розшукової діяльності до слідчого підрозділу.*
- 5. Завдання оперативного підрозділу у складі слідчо-оперативної групи у досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень.*
- 6. Роль оперативних підрозділів у підготовці та проведенні негласних слідчих розшукових дій в кримінальному провадженні.*
- 7. Повноваження оперативного працівника під час фіксації результатів проведення негласних слідчих (розшукових) дій в кримінальному провадженні.*

План практичного заняття (2 год.)

Вирішення ситуаційних завдань.

Методичні вказівки:

Група розподіляється на підгрупи, яким пропонується вирішення таких завдань:

1. Визначити версії щодо вчинених злочинів – за фабулами задач.
2. Визначити тактичні напрямки розслідування та взаємодії слідчого з оперативними підрозділами на початковому етапі. Розробити спільний план дій.
3. Визначити процесуальні напрямки та сформулювати доручення для працівників оперативних підрозділів.

Ситуація 1

12 червня до відділу НП звернулась громадянка Євтушок Л.Л. із заявою про зникнення її доньки Слайківської Тетяни Йосипівни, 1978 року народження, що мешкає із своєю сім'єю за адресою: вул, Мечникова, буд. 42, і працює контролером на місцевій фабриці.

Допитана як потерпіла Євтушок Л.Л. зазначила, що 12 червня вранці вона повернулася із будинку відпочинку «Лісове». Після обіду пішла додому до доньки Тетяни. Доньки останньої (внучки Євтушок Л.Л.) Людмила, 13 років, і Наталя, – 6 років, сказали, що мами немає вдома ще звечора 11 червня. Слайківський Євген (чоловік зниклої Слайківської Т.Й.), 38 років, сказав, що

Тетяна залишила сім'ю та поїхала зі своїм коханцем у невідомому напрямку. Такому поясненню заявниці не повірила й звернулася у поліцію.

Прикмети зниклої: зріст 165 см, худорлявої статури, волосся русаве, на верхній щелепі має 2 зуби із жовтого металу.

Під час допиту Слайківський Євген повідомив, що 12 червня о 9 год. 30 хв. він повернувся додому із добового чергування. Дружини Тетяни вдома не було, на столі він знайшов записку: «Женя, набридло мучити тебе і себе підозрами. Йду від вас. Зустріла іншого. Не шукайте».

Записку він від злості розірвав на роботі наступного дня, але до того показував її своїй матері Слайківській О.Д., що мешкає на вул. Луніна, буд. 2. Також Слайківський Є. зазначив, що останнім часом дружина безпідставно на ґрунті ревностів влаштовувала скандали і жили вони останні півроку дуже погано.

Донька зниклої Слайківська Людмила повідомила, що 11 червня вона пішла спати о 21 годині, її сестра Наталя вже спала, а мама поралася ще у коморі. Вранці 12 червня тато сказав, що мама їх залишила і не повернеться ніколи. Про записку від матері батько нічого не казав і не показував її дівчатам. Тиждень тому вона (Людмила) чула, як батьки сварились вночі.

Варіант. 15 червня було знайдено труп невідомої жінки, яка за описом була схожа на зниклу.

Складіть план проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій.

Визначте форми та напрямки взаємодії слідчих з оперативними підрозділами.

Запропонуйте алгоритм спільних дій слідчого та працівників оперативних підрозділів.

Ситуація 2

16-річна Третяк, учениця 9-го класу, після дискотеки познайомилася із молодим хлопцем, який назвався В'ячеславом. Як повідомила Третяк, він напросився провести її додому і під час розмови повідомив, що приїхав з Одеси для участі у відбірковому турі студентської «Ліги Сміху». В'ячеслав показав на лацкані своєї шкіряної коричневого кольору куртки значок, на якому було зображено «Ліга Сміху». Він говорив, що навчається в одному із вузів м. Одеси, у якому саме Третяк не запам'ятала.

Дорогою вони зайшли в під'їзд одного з будинків і там сиділи на підвіконнику другого поверху і розмовляли. Потім він почав дівчину обнімати розстібнув бюстгальтер, цілував. Вона вирвалася, він наздогнав її та сказав, щоб поводи́ла себе тихо.

Потім вони вийшли на вулицю та пішли у напрямку дому Третяк. Коли вони перейшли залізничний переїзд, В'ячеслав звалив її на землю, затиснув рот, щоб не кричала, а потім стиснувши рукою шию, пригрозив вбити, якщо чинитиме опір. Дівчина злякалася і тому не чинила опору. Після зґвалтування В'ячеслав провів її додому.

Додому потерпіла повернулася близько 3-ї години ночі. Вранці розповіла батькам про те, що трапилось. Вони побачили вимазані брудом і кров'ю її пальто і сукню. Після цього батьки звернулися до поліції.

Третяк повідомила прикмети В'ячеслава: обличчя продовгувате східного типу, ніс великий, але не дуже, з горбинкою, волосся темне, коротке. На

верхній губі маленькі вусики, говорить суржиком, на безіменному пальці лівої руки татуювання – зображено перстень у формі прямокутника, у центрі якого на темному фоні розташовано хрест.

Судово-медичним оглядом у потерпілої виявлено розрив дівочої плівки та синець на шії.

Складіть план проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій.

Визначте форми та напрямки взаємодії слідчих з оперативними підрозділами.

Запропонуйте алгоритм спільних дій слідчого та працівників оперативних підрозділів.

Ситуація 3

До Національної поліції звернулася Чорняк М. із заявою, що вранці минулого дня її чоловік Чорняк П. пішов на роботу, звідки не повернувся. Ввечері того ж дня телефоном незнайомець повідомив, що її Петра взято в заручники, він знаходиться у надійному місці, але за звільнення вона має сплатити 250 тис. дол. США. Про те, які збереження є в чоловіка та де вони зберігаються, вона не знає. Він їй не говорив, щоб його хтось шантажував або вимагав гроші, хоча останнім часом він був чимось стурбований, сумний, замкнутий. І навіть якось сказав, що якщо з ним щось станеться, щоб негайно йшла в поліцію.

Через якийсь час після дзвінка вимагателя, їй зателефонував Петро і просив її зібрати потрібну вимагателям суму грошей, скориставшись допомогою рідних і знайомих.

На прохання слідчого Чорняк М. два рази розмовляла з вимагателями про умови передачі їм грошей. Незважаючи на короткочасність розмов, було встановлено, що кожен раз розмови велись з телефонів-автоматів, розташованих у різних кінцях міста. Тому влаштувати засідки і затримати злочинців під час цих переговорів не вдалось. Але всі розмови було записано.

На вимогу вимагателів гроші їм мала передати дружина потерпілого на вході у парк відпочинку «Городок» о десятій годині ранку визначеного ними дня. До неї підійде мужчина, назве її ім'я, і йому вона має віддати гроші. Її чоловік (Петро) буде перебувати поблизу, і якщо передача відбудеться без ускладнень, невдовзі його підвезуть до неї на автомобілі. Якщо ж їх затримать працівники поліції, вони його живим не повернуть.

Складіть план проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій.

Визначте форми та напрямки взаємодії слідчих з оперативними підрозділами.

Запропонуйте алгоритм спільних дій слідчого та працівників оперативних підрозділів.

Ситуація 4

05 лютого 2018 року Сергеев Ю.В., головний спеціаліст відділу технічного нагляду охорони праці та пожежної безпеки Управління технічного нагляду, охорони праці та пожежної безпеки Державної інспекції сільського господарства в Д. області, маючи 11 ранг державного службовця в межах 6-ої категорії посад, використовуючи своє службове становище, діючи умисно, з

корисливих мотивів, всупереч інтересам служби, з метою протизаконного особистого збагачення, перебуваючи в службовому кабінеті № 105 адміністративної будівлі С. районної ради за адресою ..., під час зустрічі та розмови з Щербаченком А.М., повідомив останньому про можливість видачі посвідчення тракториста - машиніста без складання будь-яких іспитів в короткі терміни, за умови передачі особисто Сергєєву Ю.В. неправомірної вигоди у вигляді грошових коштів у сумі 3 000 гривень.

При цьому Сергєєв Ю.В. усвідомлював, що він наділений достатніми повноваженнями для позитивного вирішення цього питання.

Щербаченко А.М., усвідомлюючи незаконність вимог Сергєєва Ю.В., звернувся до органу НП із заявою про вчинення злочину, виявивши бажання взяти участь у заходах зо викриття злочинної діяльності Сергєєва Ю.В.

Складіть план проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій.

Визначте форми та напрямки взаємодії слідчих з оперативними підрозділами.

Запропонуйте алгоритм спільних дій слідчого та працівників оперативних підрозділів.

Ситуація 5

21.07.2018, близько 23 години 30 хвилин, знаходячись біля сауни готелю «Затишний двір», що розташована на 15 кілометрі Житомирського шосе в м. Києві, використовуючи ніж, невідомий чоловік заподіяв умисне тяжке тілесне ушкодження гр. Чубарю Анатолію Миколайовичу, небезпечне для життя в момент заподіяння.

Невідомий 21.07.2018, приблизно о 22 годині, перебуваючи біля сауни-готелю «Затишний двір», що розташована на 15 кілометрі Житомирського шосе в м. Києві невідомий чоловік, який назвався Ігорем, підійшов до незнайомих йому раніше громадян, а саме: С., Ш. та Ю., яким запропонував вжити алкогольні напої. Через деякий час, під час спільного вживання алкоголю, вони запропонували незнайомим їм раніше П. та Ч. приєднатися до них та разом вжити алкогольні напої, на що останні погодилися.

Цього ж вечора, близько 23 години 30 хвилин, після розпивання спиртних напоїв, Ч. разом з П. пішли до службового автомобіля «GellyCK2», д.н.з. АА3323 МА, сірого кольору, який був на стоянці вище вказаного готелю. Після чого до цього автомобіля підійшов невідомий чоловік на ім'я Ігор та почав словесно ображати П., яка сиділа за кермом автомобіля. Ч., почувши образи, вийшов з автомобіля. Чоловік на ім'я Ігор., перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, підійшов до передньої пасажирської дверцяти, де стояв Ч., та, нічого йому не пояснюючи, відчуваючи до останнього раптово виниклу неприязнь, дістав кухонний ніж, і, утримуючи його у своїй правій руці, наніс декілька ударів в область живота Ч., заподіявши останньому тілесне ушкодження у вигляді проникаючого колото-різаного поранення живота: рани розмірами 5х2,5 см на передній черевній стінці справа від серединної лінії в епігастрії (краї рани рівні, нижній кут гострий, верхній тупий), від якої відходить рановий канал, направлений знизу вверху, справа наліво, спереду назад, глибиною до 10 см, по ходу якого ушкоджуються м'які тканини черевної стінки, проникає в черевну порожнину з пораненням лівої долі печінки (рана на діафрагмальній поверхні

довжиною 3,5 см, глибиною до 3 см), з явищами внутрішньочеревної кровотечі (наявність в черевній порожнині до 500 мл крові).

З вказаними тілесними ушкодженнями Ч. лікарями швидкої медичної допомоги було госпіталізовано до Київської міської клінічної лікарні №2, а раніше невідомий чоловік з місця події зник у невідомому напрямку.

Допитами осіб та обслуговуючого персоналу особу невідомого чоловіка не вдалося встановити.

Складіть план проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій.

Визначте форми та напрямки взаємодії слідчих з оперативними підрозділами.

Запропонуйте алгоритм спільних дій слідчого та працівників оперативних підрозділів.

Ситуація 6

До ГУНП із заявою звернувся підприємець Т., який надав аудіо запис розмови його дружини з невідомим чоловіком, з яким вона домовлялася про умови вбивства Т. За інформацією, наданою Т., було встановлено, що у разі його смерті єдиною спадкоємицею всього майна стає його дружина. Т. вважає, що саме з цією метою вона вирішила замовити його вбивство.

Як доказ Т. також надав розписку, яку знайшов у сумці дружини, відповідно до якої невідомий отримав від неї суму у розмірі 15 тисяч доларів.

Складіть план проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій.

Визначте форми та напрямки взаємодії слідчих з оперативними підрозділами.

Запропонуйте алгоритм спільних дій слідчого та працівників оперативних підрозділів.

Ситуація 7

Звільнившись 05.06.2018 з місць позбавлення волі, А., на ґрунті неприязних стосунків, вирішив організувати умисне вбивство Б., доручивши його виконання іншій особі за винагороду, а для підшукування такої особи залучив свого знайомого В., який погодився посприяти в пошуку безпосереднього виконавця вбивства на замовлення.

Співробітникам поліції з негласних джерел стали відомі злочинні наміри А.

11 листопада 2018 року В. зустрівся з Г. Під час зустрічі В. замовив вбивство Б., а Г. погодився виконати вбивство на замовлення за грошову винагороду в розмірі 5 000 доларів США та попросив передати йому якнайбільше інформації щодо потерпілого та суму грошей на витрати. В. та Г. домовились про наступну зустріч, яка буде призначена через телефонний зв'язок.

Складіть план проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій.

Визначте форми та напрямки взаємодії слідчих з оперативними підрозділами.

Запропонуйте алгоритм спільних дій слідчого та працівників оперативних підрозділів.

ВИСНОВКИ

Діяльність підрозділів органів Національної поліції з розслідування кримінальних правопорушень спрямована на вирішення завдань кримінального судочинства, що на сьогодні є неможливим без злагодженої спільної роботи слідчих та інших підрозділів. Лише за допомогою взаємодії між різними підрозділами Національної поліції при розслідуванні та розкритті кримінальних правопорушень така діяльність буде своєчасною та ефективною. Попри відсутність в КПК визначення поняття «взаємодія», проведений аналіз законодавства та наукової літератури, дозволив зробити висновок, що під взаємодією органів досудового розслідування з іншими підрозділами органів Національної поліції при розслідуванні та розкритті кримінальних правопорушень слід розуміти – визначену законодавством узгоджену діяльність працівників органів Національної поліції щодо здійснення оперативно-розшукових, слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій, для своєчасного розкриття і розслідування кримінальних правопорушень, а також з метою ефективного вирішення інших завдань кримінального судочинства. Сутність взаємодії підрозділів органів Національної поліції передбачає спільні зусилля у розкритті та розслідуванні злочинів шляхом поєднання наявних можливостей, притаманних цим підрозділам, при чіткому розподілі їх повноважень. Правильно організована співпраця повинна відповідати вимогам кримінального процесуального та оперативно-розшукового законодавства, в тому числі забезпечувати дотримання загальних засад кримінального провадження; зберігати керівну роль та самостійність слідчого; передбачати активне використання методик, наукових і технічних досягнень у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

І. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. додаток до № 51. Ст. 1122.
3. Кримінальний кодекс України: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131.
4. Про Національну поліцію: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 379.
5. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 877. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-%D0%BF>
6. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 878. *Офіційний вісник України*. 2014. № 72. Ст. 2026.
7. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Наказ МВС України від 07 липня 2017 р. № 575 URL: <http://document.ua/pro-organizaciyu-vzaemodiyi-organiv-dosudovogo-rozsliduvannj-doc119907.html>
8. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України: Наказ МВС України від 06 липня 2017 року № 570. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17>
9. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: Наказ МВС України від 27.04.2020 р. № 357. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20#n7>

ІІ. Спеціальна література:

1. Басиста І. В. Кримінальний процесуальний документ як обов'язковий атрибут процесуальної форми: генеза та сутнісні ознаки. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2015. Випуск № 1 (75). С. 379-384.
2. Басиста І.В., Пришляк С.О. Особливості провадження допиту та пред'явлення для впізнання під час розслідування катастроф і аварій на залізничному транспорті. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ (серія юридична)*. 2015. Випуск 1. С. 356-365.
3. Березняк В. С. Проблеми питання, пов'язані із залученням перекладача під час видачі осіб (екстрадиції). *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2015. Випуск № 1 (75). С. 409-416.

4. Білоус О. Д. Методологічні засади дослідження виклику на стадії досудового розслідування та наслідків неприбуття на нього. Філософські та методологічні проблеми права. 2018. № 1-2 (15-16). С. 105–115.
5. Благута Р.І., Кунтій А.І., Хитра А.Я. Взаємодія слідчого з іншими підрозділами під час досудового розслідування. Львів: ЛьвДУВС. 2018. 204 с.
6. Ботнаренко І.А. Допит потерпілого: криміналістичний аспект. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ (серія юридична)*. 2015. Випуск 4. С. 280-288.
7. Воробчак А.Р. Висновок експерта як джерело доказів у кримінальному провадженні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Воробчак Андрій Романович. Одеса. 2019. 236 с.
8. Глобенко Г. І. Окремі питання процесуального порядку закінчення досудового розслідування. *Право і Безпека*. 2016. № 4. С. 60-64.
9. Гринюк В. Отримання доказів стороною обвинувачення у досудовому розслідуванні: деякі проблемні питання. *Право України*. 2015. № 1. С. 143-152.
10. Грицак К. Тимчасове обмеження в користування спеціальним правом у контексті застосування заходів забезпечення кримінального провадження. *Национальный юридический журнал: теория и практика*. 2018. № С. 159- 162.
11. Гузела М.І. Проблема застосування домашнього арешту як запобіжного заходу та заходу процесуального примусу в кримінальному провадженні. Кримінальне право та процес. Львів. 2019. С.180-184.
12. Докази та доказування у кримінальному провадженні: навч. посіб. / Р.І. Благута, Ю.В. Гуцуляк та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 272 с
13. Докази та доказування у кримінальному провадженні: навчальний посібник / Р.І. Благута, Ю.В. Гуцуляк, О.М. Дуфенюк та ін. Львів: ЛьвДУВС. 2018. 272 с.
14. Досудове розслідування: навч. посібник / Р. І. Благута, А.-М. Ю. Ангеленюк, Ю. В. Гуцуляк та ін., за заг. Ред. Ю. А. Комісарчук та А. Я. Хитри. Львів: ЛьвДУВС. 2019. 600 с.
15. Досудове розслідування: навчальний посібник За заг. ред. Ю.А. Комісарчук та А.Я. Хитри Львів: ЛьвДУВС. 2018. 636 с.
16. Дуфенюк О. М., Кунтій А. І. Правова регламентація проведення освідування: проблеми та шляхи вирішення. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ (серія юридична)*. 2015. Випуск 4. С. 298-306.
17. Дуфенюк О.М., Ковальська М.Ю. Топографічні додатки до протоколів слідчих (розшукових) дій: поняття, структура, значення. *Науковий*

вісник Львівського державного університету внутрішніх справ (серія юридична). 2014. 2. С. 292-301.

18. Європіна Л. Обвинувальний акт у кримінальному провадженні. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2017. № 3(15). С. 61-72

19. Єфіменко І. Порядок збереження інформації, отриманої в результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2015. Випуск № 4 (42). С. 78-83.

20. Жерж Н. Застосування методу психолого-криміналістичного портрета злочинця при розслідуванні окремих видів злочинів. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2015. Випуск № 1 (39). - С. 79-86.

21. Забезпечення відшкодування шкоди у злочинах, пов'язаних з торгівлею людьми, на стадії досудового розслідування: *довідник* / А. Я. Хитра, В. О. Кучер, А. Б. Ткачик, І. М. Євхутич та ін. Львів: ЛьВДУВС, 2019. 128 с.

22. Завтур В.А. Особливості доказування при розгляді та вирішенні слідчим суддею та судом клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Завтру Віктор Андрійович. Одеса, 2018. 237 с.

23. Захарова О. В. Особливості проведення допиту на стадії досудового розслідування злочинів, учинених на ґрунті нетерпимості. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ (серія юридична)*. 2015. Випуск 4. С. 306-315.

24. Заходи забезпечення кримінального провадження [Текст] : навч. посіб. / О. В. Авраменко, Р. І. Благута, А. Я. Хитра ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів : ЛьВДУВС, 2014. 191 с.

25. Калужна О. Тактика збирання речей і документів як доказів у кримінальному провадженні. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2015. Випуск № 2 (40) С. 83-90.

26. Крет Г.Р. Імплементация стандарту доказування «поза розумним сумнівом» у кримінальне процесуальне законодавство України і практику національних судів. *Право і суспільство*. 2019. № 2-1. 215-220.

27. Кримінальне переслідування на досудових стадіях: *монографія* / Г. В. Остафійчук. Х. : Діса плюс, 2013. 222 с.

28. Кримінальне процесуальне право України: *навч. посіб.* / К. В. Беляєва, А. М. Бірюкова, В. І. Бояров, В. Г. Гончаренко, С. В. Гончаренко; ред.: В. Г. Гончаренко, В. А. Колесник; Акад. адвокатури України. К. : Юстініан, 2014. 573 с.

29. Кримінальний процес : навч. посіб. для підгот. до іспиту / О. В. Капліна, М. О. Карпенко, В. І. Маринів, В. М. Трофименко, А. Р. Туманянц, О. Г. Шило. Харків : Право, 2016. 286 с.
30. Кримінальний процес : підручник / Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій, А. Р. Туманянц, О. В. Капліна, О. Г. Шило; ред.: В. Я. Тацій, Ю. М. Грошевий, О. В. Капліна, О. Г. Шило; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". Х. : Право, 2013. 823 с.
31. Кримінальний процес України : навч. посіб. / В. Л. Ортинський, О. М. Гумін, В. С. Канцір, М. М. Олашин, А. С. Крижановський, С. О. Сорока, Л. А. Наконечна; ред.: В. С. Канцір; Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2015. 353 с.
32. Кримінальний процес України : навч. посіб. / С. В. Албул, С. Л. Дерев'янкін, О. В. Поліщук; Одес. держ. ун-т внутр. справ. Одеса : Букаєв В.В., 2015. 475 с.
33. Кримінальний процес України. Загальна частина : підручник / В. М. Тертишник. Акад. вид. Київ : Прав. Єдність : Алерта, 2014. 438 с.
34. Кримінальний процес: підручник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін., за заг. Ред А.Я. Хитри, Р. М. Шехавцова, В. В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС. 2019. Ч. 1. 532 с.
35. Кримінальний процес: підручник. За заг.ред. А.Я. Хитра, Р.М. Шехавцов, В.В. Луцик Львів: ЛьвДУВС. 2018. 1120 с.
36. Кримінальний процес: Україна, ФРН, США : навч. посіб. / А. В. Молдован, В. А. Савченко, Т.В. Садова. К. : Правова єдність : Алерта, 2014. 333 с.
37. Кримінальний процесуальний кодекс України : наук.-практ. комент.: у 2 т. Т. 2 / Є. М. Блажівський, Ю. М. Грошевий, Ю. М. Дьомін, В. Я. Тацій, В. П. Пшонка; Нац. акад. прав. наук України. Х. : Право, 2012. 661с.
38. Кримінальний процесуальний кодекс України : наук.-практ. комент.: у 2 т. Т. 1 / О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль, В. Я. Тацій, В. П. Пшонка; Нац. акад. прав. наук України. Х. : Право, 2012. 767 с.
39. Кунтій А.І. Тактика проведення освідування підозрюваного у кримінальному провадженні про умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ (серія юридична)*. 2014. 2. С. 310-320.
40. Лейба О.А. Дефекти кримінального процесуального законодавства та засоби їх подолання: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Харків. 2018. 244 с.

41. Лисенкова К. Розвиток принципу змагальності сторін у досудовому кримінальному провадженні. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2015. Випуск № 2 (40). С. 104-110.
42. Лоскутов Т. Відповідність окремих норм кримінального процесуального кодексу України Європейським стандартам забезпечення прав людини. Кримінальний процес. Донецьк. 2019. –С. 203 207.
43. Лук'янчиков Є.Д., Лук'янчиков Б.Є. Формування інституту негласних слідчих (розшукових) дій. *Вісник ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка*. 2019. Вип.1(85). С. 147 155.
44. Мазур О., Бортун К. Вплив практики Європейського суду з прав людини на дотримання прав і свобод громадян у кримінальному провадженні. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2015. Випуск № 4 (42). С. 72-77.
45. Мудрак І.В. Щодо лексико-граматичного та спеціально-юридичного тлумачення окремих кримінально-процесуальних норм, що регулюють право потерпілого на процесуальну комунікацію в кримінальному провадженні. *ВІСНИК НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. Випуск 3 (43). 2019. С. 255 261.
46. Нагачевський С. В. Функції слідчого судді під час здійснення досудового розслідування. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ (серія юридична)*. 2015. Випуск 3. С. 301 310.
47. Нескоромний Д. А. Негласні слідчі (розшукові) дії: юридичні та фактичні підстави їх провадження. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ (серія юридична)*. 2015. Випуск 2. С. 303 312.
48. Палюх А.І. Особливості реалізації прокурором своїх процесуальних повноважень під час доказування на досудовому розслідуванні. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ (серія юридична)*. 2015. Випуск 3. С. 310 318.
49. Паршак С. А. Процесуальний порядок забезпечення прав учасників кримінального провадження під час закінчення досудового розслідування: *монографія* / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. О. Юхна. Харків: Вид. Панов, 2016. 220 с.
50. Принципи кримінального провадження у світлі практики Європейського суду з прав людини : монографія / О. П. Кучинська, Т. І. Фулей, Р. В. Бараннік. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2013. 227 с.
51. Процесуальні документи прокурора у кримінальному провадженні: наук.-практ. посібник: у 2 т. Т. 1. Процесуальні документи прокурора під час досудового розслідування / І. І. Присяжнюк, Ю. Г. Севрук, О. В. Геселев, М. С.

Туркот, О. Р. Мала; Ген. прокуратура України, Нац. акад. прокуратури України. К., 2016. 371 с.

52. Процесуальні документи прокурора у кримінальному провадженні: наук.-практ. посібник: у 2 т. Т. 2. Процесуальні документи прокурора у судовому кримінальному провадженні / І. І. Присяжнюк, О. М. Толочко, Г. В. Попов, Л. О. Петровська, І. В. Вернидубов; Ген. прокуратура України, Нац. акад. прокуратури України. К., 2016. 286 с.

53. Процесуальні документи у кримінальному провадженні. Зразки. Роз'яснення: наук.-практ. посібник; за заг. редакцією М.А.Погорецького та О.П. Кучинської К.: Юрінком Інтер, 2015. 560 с.

54. Процесуальні можливості досудового розслідування злочинів, пов'язаних із торгівлею людьми: довідник / укл. А.-М.Ю. Ангеленюк, Ю.В. Гуцуляк, О.В. Захарова та ін. Львів : ЛьвДУВС. 2019. 84 с.

55. Пряхін Є.В., Когут Н.І. Застосування паралінгвістики під час допиту. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ (серія юридична)*. 2014. 1. С. 358-370.

56. Рожнова В. В. До питання про вдосконалення кримінального процесуального закону. *Право і суспільство*. 2018. № 6. Ч. 2. С. 203–209.

57. Ряшко О.В., Комісарчук Ю.А. Значення, класифікація та правила використання непрямих доказів у кримінальному процесі. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ (серія юридична)*. 2014. 2. С. 374-381.

58. Саковський А. А. Взаємодія підрозділів кримінальної поліції та органів досудового розслідування в документуванні кримінальних правопорушень. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 2. С. 49-54.

59. Самойленко О. А. Слідча та слідчо-розшукова моделі типових ситуацій розслідування кримінального правопорушення. *Держава та регіони. Сер.: Право*. 2019. № 1 (63). С. 121-124

60. Сокурєнко В.А. Обшук житла чи іншого володіння особи як слідча (розшукова) дія в контексті права особи на недоторканність житла. *«Молодий вчений»* № 5 (69) 2019. С. 491-495.

61. Сорока І. В. Проблемні питання слідчого огляду за фактами крадіжок майна громадян, учинених неповнолітніми. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2015. Випуск № 1 (75) С. 536-542.

62. Тагієв С. Р. Деякі питання процедури застосування заздалегідь ідентифікованих (помічених) або несправжніх (імітаційних) засобів під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій. *Науковий вісник*

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2015. Випуск № 1 (75). С. 430-435.

63. Тертишник В. М. Воля в інтегративній системі засад правової держави. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2019. Ч. 1. С. 15-19.

64. Толочко О. Критерії визначення стандарту доказування вини поза розумним сумнівом у кримінальному провадженні. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2015. Випуск № 4 (42). С. 5-10.

65. Туркот М., Лук'яненко Р. Особливості процесуального керівництва досудовим розслідуванням в умовах надзвичайних ситуацій та під час проведення антитерористичної операції. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2015. Випуск № 3 (41). С. 82-91.

66. Христов О. Л., Макотченко Л. М. Участь захисника у кримінальному провадженні на підставі угод. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2015. Випуск № 1 (75) С. 442-449.

67. Цуцкірідзе М., Старенький О. Використання негласних слідчих (розшукових) дій як засобів доказування у кримінальному провадженні на досудовому розслідуванні. *Право України*. 2015. № 1. С. 152-162

68. Черняк Н. П., Дубина А. І. Становлення та розвиток документів як джерел доказів у кримінальному процесі. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2015. Випуск № 1 (75) С. 449-455.

69. Шамара О. В., Комашко В. В. Розвиток теоретико-прикладного осмислення контролю за вчиненням злочину. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2015. Випуск № 1 (75) С. 456-465.

70. Шерудило В.О. Процесуальний порядок проведення негласних слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з втручанням у приватне спілкування : дис. канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2018. 264 с.

71. Шестаков В. І. Поняття і зміст права на оскарження рішень, дій чи бездіяльності у кримінальному провадженні. Шестаков Вадим Іванович. *Право.ua*. 2018. –№ 1. –С. 97-102.

72. Юнацький О. В. Висновок експерта як процесуальне джерело доказів. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2015. Випуск № 1 (75) С. 483-490.

73. Юрченко А., Усенко А. Проблеми легалізації інституту приватної детективної діяльності в Україні. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*. 2018. Вип. 3–4 (12–13) С. 132–137.

III. Інформаційні ресурси:

1. Офіційне Інтернет-представництво Президента України

(<http://www.president.gov.ua>).

2. Сайт Верховної Ради України (<http://www.rada.gov.ua>).
3. Верховний Суд України (<http://www.scourt.gov.ua>).
4. Вищий господарський суд України (<http://www.arbitr.gov.ua>).
5. Урядовий портал єдиний веб-ресурс органів виконавчої влади України (<http://www.kmu.gov.ua>).
6. Міністерство внутрішніх справ України (<http://www.mvs.gov.ua>).
7. Міністерство оборони України (<http://www.mil.gov.ua>).
8. Міністерство освіти і науки України (<http://www.mon.gov.ua>).
9. Державний комітет архівів України (<http://www.scarch.kiev.ua>).
10. Державний комітет у справах охорони державного кордону України (<http://www.prv.gov.ua>).
11. Державний комітет статистики України (<http://www.ukrstats.gov.ua>).
12. Державна податкова адміністрація України (<http://www.sta.gov.ua>).
13. Державна митна служба України (<http://www.costoms.gov.ua>).
14. Служба безпеки України (<http://www.ssu.gov.ua>).
15. Сайт Ради національної безпеки і оборони України (<http://www.raibow.gov.ua>).
16. Вища рада юстиції України (<http://www.vru.gov.ua>).
17. Головне державне об'єднання правової інформації та пропаганди правових знань Міністерства юстиції України (<http://www.gdo.kiev.ua>).
18. Департамент спеціальних телекомунікаційних систем та захисту інформації Служби безпеки України (<http://www.dstszi.gov.ua>).
19. Інформаційний центр Міністерства юстиції України (<http://www.informjust.kiev.ua>).
20. Державна науково-технічна бібліотека України (<http://www.gntb.nt.org>).
21. Українська асоціація прокурорів (<http://www.uap.org.ua>).